

T.C.
DEVLET BAKANLIĞI

SÜRELİDİR

7/12835
7/12836

SAYI : B.02.0.007.00/282
KONU : Yazılı Soru Önergeleri

17.13.2010

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI
GENEL SEKRETERLİĞİNE

İLGİ: Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı Genel Sekreterliği Kanunlar ve Kararlar Dairesi Başkanlığı'nın 03.03.2010 tarih ve KAN.KAR.MD.A.01.0.GNS.0.10.00.02-20489 sayılı yazısı.

İlgi yazı ile Bakanlığımıza gönderilen İzmir Milletvekili Sayın Kamil Erdal SİPAHİ ve Van Milletvekili Fatma KURTULAN'a (2 Adet) ait Yazılı Soru Önergeleri hakkındaki bilgileri içeren cevaplar ekte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Selma Aliye KAVAF
Devlet Bakanı

Dağıtım:

Gereği :

- TBMM Bşk.Genel Sekreterliği
(Kanunlar ve Kararlar Dai.Bşk.)
Ek: 3 Yazı (2'şer Nüsha)

Bilgi :

- Başbakanlık
(Kan.ve Kar.Gen.Müd.)
Ek: 3 Yazı

**VAN MİLLETVEKİLİ SAYIN FATMA KURTULAN'IN
7/12836 ESAS NOLU YAZILI SORU ÖNERGESİ CEVABIDIR**

Muş'un Bulanık İlçesi'nde iddialara göre resmi nikahsız olarak evlendirilen 14 yaşındaki Havva Üzüm, yatak odasının tavanına bağladığı ipe yaşamına son vermiştir. Havva Üzüm'ün ölümü hem büyük bir toplumsal sorun haline gelen şüpheli kadın ölümlerinin ve kadın cinayetlerinin hem de kadın intiharları vakalarının inanılmaz boyutlara vardığını göstermektedir.

Bu bağlamda;

SORULAR :

- 1) Kadın intiharlarının önüne geçilmesi için, nedenlerinin araştırılıp bu çerçevede önlem alınması gerekmektedir. İntihar edecek yaşamına son veren kadınların aileleri ile görüşme yaparak, bu çerçevede etkili önlem alınmasını sağlayacak veri oluşturmayı düşünüyor musunuz?
- 2) Bilindiği gibi birçok kadının yaşamına intihar ederek son verdiği iddia edilmişse de; çoğu ölümlerin intihar olmadığı ya da ailesinin baskısı ile intihara itildiği ortaya çıkmaktadır. Bu konuda bugüne kadar yaptığınız bir araştırma bulunmakta mıdır? Bu konuda aldığınız önlemler nelerdir?
- 3) Havva Üzüm'ün intihar ettiği kesinleşmiş midir? Neden intihar etmiştir? Bakanlığınızca ailesi ile görüşme yapılmış mıdır? Elde ettiğiniz veriler nelerdir? Bu konuda aldığınız önlemler nelerdir?
- 4) 2002-2007 yılında intihar ederek yaşamına son veren kadın sayısı kaçtır? Niçin intihar ettiklerine ilişkin elinizde yapılmış bir araştırma bulunmakta mıdır?

CEVAPLAR:

Konuya ilişkin olarak Bakanlığımıza bağlı Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğünce verilen cevaba göre;

Başbakanlık Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğünün amacı, ülkemizdeki sosyal sorunların tespiti ve çözümü ile Türk ailesinin bütünlüğünün korunması, güçlendirilmesi ve sosyal refahının artırılmasına yönelik ulusal ve uluslararası bilimsel araştırmalar yapmak veya yaptırmak, projeler geliştirmek, desteklemek, bunların uygulamaya konulmasını sağlamak ve aileye yönelik millî bir politikanın oluşmasına yardımcı olmaktır.

Aileyi ve aile bireylerini tehdit eden, aileden veya aile dışından kaynaklanan sorunları, aile içi şiddet ve istismarı, töre cinayetlerini, kötü alışkanlıkları ve bağımlılıkları, tüm bunları doğuran sebepleri, çevresel-sosyal etkilerini incelemek, araştırmak, bunların önlenmesine, çözümlenmesine yönelik ve aileyi destekleyici eğitici programlar hazırlamak veya hazırlatmak, yapılan araştırmaların sonuçlarına göre durum tespiti yaparak politika önerileri geliştirmek de Genel Müdürlüğümüzün birincil görevleri arasındadır. Bu amaçla söz konusu alanda son yıllara ait verilere dayanan üç araştırma gerçekleştirilmiştir.

- 1- **1995-2000 Yılları Resmi Kayıtlarından Batman'da Gerçekleşen İntihar Ve İntihar Girişimleri Üzerine Bir İnceleme.(2001) İdris DENİZ- Aysel GÜNİNDİ**

- 2- **Bitlis'te Farklı Grupların Toplumsal Yapı Ve Töresel Uygulamalara İlişkin Görüşleri (Güldünya Tören Vakası) (2004) Rahime BEDER ŞEN -Semra DEMİRKAN**
- 3- **Sakarya-Karasu'da Gerçekleşen İntihar Girişimleri Üzerine Bir İnceleme ve Saha Çalışması(2008) Ercan ŞEN-Rahime BEDER ŞEN**

TÖRE CİNAYETLERİ

Türk toplumunun kültürü ve özellikle değerler sisteminden kaynaklanan, kırsal kesim kültürünü yansıtan töre suçları; daha çok ekonomisi tarıma dayalı, kapalı toplumlarda, görülmektedir. Bu nedenle ülkemizin özellikle Doğu Bölgeleri'nde bu tür suçlara daha çok rastlanmaktadır.

Törenin fonksiyonlarından en önemlisi "namus olgusu" karşısında edinilen tavidir. **Özellikle Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da namus kavramı çoğu zaman sadece kadın bedeni ile sınırlandırılmakta, bu kavrayış şiddetin doğrudan yaşam hakkına yönelen en ağır türü olan namus cinayetlerine mazeret oluşturmaktadır.** Toplumsal değerler tarafından kabul görmeyen kadın erkek ilişkileri konusunda "namus" kavramına yüklenen yargılar ön plana çıkmaktadır. Namus olgusuna kadın merkezli bakılmaktadır. Yaşanan ilişki toplum tarafından "kabul edilemez bir hata" olarak görülmektedir. Böyle bir olayda toplum önce, erkeği evli olsa bile kadını ikinci eş olarak nikahına alması konusunda zorlamaktadır. Ya da erkeğin ailesinden bekar bir kız diğer aileden biriyle evlendirilerek (kısasa kısas) sorun çözümlenmeye çalışılmaktadır. Ancak sorunun bu yollarla çözümlenememesi halinde namusunu temizleme konusunda ilk olarak kadına sorumluluk yüklenmekte suçu işleyen erkeği, ki bu mümkün olamadığından kendisini öldürmesi beklenmektedir. Kadının bu sorumluluğu da yerine getirememesi halinde toplumsal baskı ve tahrik ailenin erkeklerini, kadını öldürmek suretiyle namuslarını temizlemeye yönlendirmektedir.

"Namus" olgusuna bakış açısı olarak kadınların çoğu kez erkeklere göre daha katı davrandıkları ve erkeği yönlendirdikleri bir gerçektir. Kadınlar "namus" eksenli "töre cinayeti"ni meşru görmektedirler. Bunun sebepleri arasında kadının eğitimsizliği ön plandadır. Ayrıca psikolojik olarak hemcinsinin namusunu sahiplenmesi de söz konusudur. Bu konuda özellikle ailenin hukuku, devletin hukukunun önüne geçmektedir.

Doğu illerinde yapılan bazı çalışmalar sonunda gençlerin değişime daha açık oldukları saptanmıştır. Bu değişim gencin ailesiyle arasında aile ilişkilerinde ve diğer konularda kuşak çatışması yaşamasına neden olmaktadır. Kızlar ailelerinde kız ve erkek çocuklara farklı davranıldığını ve annelerin dahi erkek çocuklarını kayırdıkları konusunu gündeme getirmişlerdir. Gençler töre baskısını hissederek buna karşı koyulması gerektiğini savunmaktadırlar. Erken evlenmeye ve çok çocukluğa karşı olmakla beraber baba ve kocanın baskısının yine güçlü olduğunu ifade ederek, erkeğin eğitiminin gereğine dikkat çekmektedirler. Genç kız ve kadınlar il ve ilçelerdeki Halk Eğitim Merkezi'nin açtığı kurslara ilgi göstermektedirler (Bilgisayar, halıcılık, trikotaj, giyim, nakış, okuma yazma ve sınava hazırlık kursları, halkoyunları gibi). Bu kurslar özellikle genç kızlar arasında büyük ilgi görmektedir. Kurslarda mesleki bilgi ve beceri yanında günlük hayata dair işlevsel bilgi (temizlik, evliliğe hazırlık, aile planlaması, yemek, iletişim, giyim, televizyon izleme alışkanlıkları gibi) de aktarılmaktadır. Yetkililer kursiyerlerde dönem sonunda büyük ölçüde davranış değişikliği saptadıklarını belirtmişlerdir. Bu merkezlerin kadınların eğitiminde hayati derecede önemli olduğu saptanmıştır. Kadının eğitim yoluyla dış dünyaya açılması, kadının varlığını devam ettirebilmesi için geleneksele tutunma zorunluluğunu azaltmakta, bağımsız düşünme yeteneğini ve özgüvenini geliştirmektedir.

Töre cinayetlerinin önemli bir boyutunu da hukuksal alan oluşturmaktadır. Adalet ve emniyet güçlerinin konunun hassasiyetine gösterdikleri önem bu cinayetlerin önüne geçilmesinde vazgeçilmez bir unsurdur. Töre cinayetlerinde suçun tesbiti, suçlunun cezalandırılması ve verilecek cezanın ölçüsünün iyi saptanması gerekmektedir. Aynı

şekilde, hukuk mevzuatımızın evrensel hukuk normları ve insan hakları referans alınarak tekrar gözden geçirilmesi gerekmektedir.

Töre cinayetlerine ilişkin yasal düzenlemelerin caydırıcı etkisi beklenebilir ancak, ailelerin çözüm arayışları ve infazdan kaçınmaları, ailenin hatta aşiretin diğerleri tarafından dışlanması, aşağılanması getirmektedir. Bu durumda aile için tek çıkış yolunun töreyi uygulamak olduğu görülmektedir. Cezaların ağırlaştırılması ile sorunun çözümü çok mümkün görünmemektedir. Sorunun kesin çözümü, yöredeki hakim feodal yapının zayıflaması, bireyin ve bireysel değerlerin önem kazandığı modern bir toplum düzenine geçilmesi ile mümkündür. Bunun için de üretim ilişkileri, eğitim imkanları ve toplumsal altyapıdaki olumlu projeler üzerinde ısrarla durulmalıdır. Devletin, kurumları aracılığıyla varlık göstermesi ve eğitim imkanlarını genişletmesi aşiret yapısının üzerinde değişime yönelik bazı açılımlar sağlayabilmektedir.

İNTİHARLAR

1962 yılından beri toplanan TÜİK verilerine göre Türkiye’de 1974-1999 yılları arasında 26 yıllık zaman diliminde tamamlanmış intiharların ortalaması yüzbinde 2.28 dir. Özellikle 1996-99 yılları arasında yavaş ama giderek artış eğiliminde olduğu görülmüştür. 2006 yılı itibarıyla yüzbinde 3.88 ortalamaya ulaşmıştır.

Tüm dünyada olduğu gibi, ülkemizde de intihar oranları yıllara göre artış göstermektedir. Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü uzmanları tarafından incelenen Batman intiharları bu konuda kurum bünyesinde yapılan ilk çalışmadır. (Deniz ve Diğ., 2001).

1995 ve 2000 yılları arasında Batman ili ve ilçeleri genelinde resmi kayıtlara geçmiş, 191 intihar ve intihar girişimi kaydına ulaşılmış ve kayıtlarda var olan bazı özellikler açısından incelemeler yapılmıştır.

Bölgeyi iyi tanıyan sosyolog Sıtkı Karadeniz olayları tamamen modernleşme bağlamındaki sosyal değişimin çok hızlı olması ve bunun sonucundaki kuşak çatışmasına bağlamaktadır. Karadeniz’e göre kuşak çatışması olarak adlandırılacak bu durum, Batman’da en sert haliyle yaşanmış ve hala da yaşanmaktadır.

Ünsal, “ergen intiharları risk faktörleri”ni, Batman örneğinde araştırdığı çalışmada, iletişim sorunu yaşayan ergenlerin, intihar eğiliminin arttığını, dünyada yapılan araştırmalara dayanarak dile getirmektedir (Ünsal, 2002: 8).

İletişimsizliğin bu boyutta olmasında, yaşanan sosyal travmanın büyük etkisi olmakla birlikte, değişen yaşam tarzları ve kırılan kültürel kodların da önemli bir etkisi olduğu söylenebilir.

Dünyada, kadınlar erkeklerden daha fazla (yaklaşık üç kat) intihar girişiminde bulunurlar. Batman’da da 1995 – 2000 yılları intihar girişimlerinde kadınlar (% 36) erkeklerden (% 11) üç kat daha fazla intihar girişiminde bulunmuştur. Bu oranlar, ölümlü intihar oranlarına oldukça benzemektedir.

Ülkemizde, intihar eden nüfusun 15 - 34 yaş grubunda yoğunlaştığı ve kadınların erkeklere nazaran daha genç yaşta intihar ettiği gözlenmektedir. İntihar eden erkeklerin yaklaşık yarısı 35 yaşından, kadınların ise yaklaşık yarısı 25 yaşından daha küçüktür (DİE,1998).

Batman bulgularında da benzer durum söz konusudur. Ancak 25 yaşından küçük kadınlar, tüm kadınların % 72’si kadardır. Genç kadın intiharı özellikle göze çarpmaktadır. Bu durum Türkiye göstergesinden biraz farklıdır. 25 yaşından küçük kadınlar tüm kadınların 2/3’ü kadardır ve daha üzücü bir tablo oluşturmaktadır. 30 yaş ve daha küçük erkekler ise tüm erkeklerin % 57’si kadardır. Kadınlar arasında en fazla intihar görülen yaş grubu ise % 28 ile 14-17 yaş grubudur. Erkeklerde ise 31-40 yaşı, % 23 ile en fazla rastlanan gruptur.

İntihar girişiminde bulunan kadınların % 55.1’i ilaçla bu eyleme kalkışmıştır. Zehirli

madde kullanımı, % 23.2 oranıyla kadınların girişim için tercih ettiği ikinci yoldur. Kadınların % 7.2'si kendini asmak suretiyle, % 5.8'i ise yüksekten atlamak suretiyle intihara teşebbüs etmiştir. İntihar girişimde bulunan erkeklerin % 38.1'i yöntem olarak ilaç kullanmayı tercih etmişlerdir. Zehirli madde (% 19), Késici alet (% 19) ve kendini yakma (% 9.5) erkekler tarafından kullanılan diğer intihar etme yöntemleridir. İntiharlarda kesin sonuca götüren yöntem olarak kendini asmak kullanılırken, intihar girişimlerinde, kurtulma olasılığı yüksek olan ilaç almak daha fazla kullanılmıştır.

Beyan edilen intihar etme nedenlerine bakıldığında bir çok farklı nedenin olduğu, dolayısıyla nedenlerin geniş bir yelpazeye yayıldığı gözlenmektedir. Kadın intiharlarının arasında psikolojik nedenlerin (% 10.7) ilk sırayı aldığı görülmektedir. Bunu sırasıyla, aile içi tartışmalar (% 9.3), aile baskısı (% 6.7), Psikiyatrik rahatsızlık (% 6.7), Namus (% 4.0), Çocuk olmaması (% 4.0) ve fiziksel rahatsızlıklar (% 4.0) izlemektedir. **İntihar nedenine ilişkin dosyalarda kadınların yarısı hakkında bilgi bulunmamaktadır.** Ayrıca, toplum baskısı, bir yakının ölümü ve ekonomik nedenler de kadınlarda intihara neden olabilmektedir.

Erkek intiharlarının nedenlerine bakıldığında, erkeklerin % 23.1'nin ekonomik nedenlerle intihar ettiği görülmektedir. Erkeklerin intiharın da ikinci neden % 19.2 ile psikolojik rahatsızlıklar, üçüncü neden ise % 15.4 ile psikiyatrik hastalıklardır. Erkekler ayrıca, aile içi tartışma, fiziksel rahatsızlıklar ve aileden birinin ölümüne bağlı olarak intihar etmişlerdir.

İntihar girişiminde bulunan kadınların medeni durumuna bakıldığında % 49.3'nün bekar olduğu görülmektedir. Evli olan kadınların % 13'ü 1 yıl ve daha az süredir evli bulunmaktadır. Kadınların % 7.2'sinin 5 ile 10 yıl, % 5.8'inin ise 2 ile 5 yıl arasında evli olduğu görülmektedir. Evlilik süresine dair bilgi olmayan kadınlar tüm girişimde bulunan kadınların % 20'si kadardır.

- Batman'da intihar olaylarında yıllara göre bir artış gözlenmektedir.
- İntihar girişimleri ile intihar oranları aynı görünmekle beraber, intihar girişimlerinin kayıtlara yeterince yansımadağı düşünölmekte ve intihar girişimlerinin intiharlara göre daha fazla sayıda olduğu sanılmaktadır.
- İntihar edenlerin yaklaşık % 75'i kadın, % 25 ise erkektir. Bu sonuç, dünya ölkelerinde erkeklerde daha fazla görölen intihar oranları ile çelişmektedir. Sadece Çin'de kadınlar erkeklerden daha fazla intihar etmektedir.
- 1995-2000 tarihleri arasındaki süreç incelendiğinde kadınların erkeklere oranla daha fazla intihar girişiminde bulunduğu görülmektedir. Bu sonuç diğer ölkelerde görölen kadın/erkek oranları ile uyumludur.
- İntihar eden kadınların % 72'si 25 yaşından küçük, erkeklerin ise yaklaşık yarısı 30 yaşın altındadır.
- Hem intihar edenlerin, hem de intihar girişiminde bulunanların yarıdan fazlası bekardır. İntihar edenlerin % 19.8'i ile intihara teşebbüs edenlerin % 14.4'ü imam nikahı ile evlidir.
- Batman'da ki kadın intiharlarının yarıdan fazlasının Mayıs-Haziran-Temmuz-Ağustos ve Eylül aylarında gerçekleştiğı görülmektedir. Yoğunlukla bir işyerinde çalışmayan, geçim kaynakları tarım ve hayvancılık olan, 15-25 yaş arası gençlerin (özellikle de kadınlar) yaz aylarında (Haziran-Temmuz-Ağustos) intihar eğilimi artmaktadır. Bunda, bireylerin tarımsal alanda zor koşullarda çalışması, yaz aylarında gelenek-töre açısından sosyal yaşamlarının daha fazla kısıtlanması ve evliliklerin daha çok yaz aylarında yapılmasının etmen olduğu düşünülebilir. Yaz aylarında kadınların % 53'ü, erkeklerin ise %46'sı intihar etmektedir.
- İntihar ya da intihar girişiminde bulunanlardan, kadınların intihar saatleri 12-18 arasında yoğunlaşırken, erkeklerin daha çok 18-24 saatleri arasında yoğunlaştığı dikkat çekmektedir. İntihar girişimlerinin ise 18-24 saatleri arasında yoğunlaştığı görölmüştür.

- İntihar eden ve intihar girişimde bulunanların öğrenim düzeyi son derece düşüktür.
- İntihar ederken çoğunlukla kendini asmak yöntemini kullandıkları görülmüştür. İntihar girişimlerinde ise daha çok ilaç kullanılmaktadır.
- İntihar nedenleri arasında psikolojik ve psikiyatrik nedenler dışında kadınlarda aile ve toplum baskısı, erkeklerde ise daha çok ekonomik nedenler öne çıkmaktadır.
- İntihar eden kadınların % 8'nin, intihara teşebbüs edenlerin ise %8.7'sinin kuması bulunmaktadır.
- İntihar edenlerin ve intihar girişimde bulunanların çoğunluğunun gelir kaynaklarını çiftçilik ve hayvancılık oluşturmaktadır.

İntihar birçok faktörün bir araya gelmesi ile oluşan bir olgudur. İntiharın sosyal, kültürel, ekonomik ve psikolojik nedenleri bulunmaktadır. İntiharları sosyal, kültürel ve ekonomik nedenler hazırlamakta ve psikolojik faktörler bitirmektedir.

1- Sosyal Faktörler

Daha önceki yapılan çalışmaların bulguları ile karşılaştırıldığında Batman intiharlarının hızlı toplumsal değişimlerden etkilendiği sonucuna varılmıştır. Özellikle maddi değerlerin manevi değerlere göre daha hızlı değişmemesi, yani sosyolojik anlamda bir kültürel gecikmenin yaşanması intiharları etkileyen başlıca faktörlerden birisidir. Yine okuma-yazma oranının düşüklüğü, kız çocuklarının eğitime katılmasının zor olması veya engellenmesi, kırdan kente göç olgusu da önemli belirleyiciler arasında bulunmaktadır.

2- Ekonomik Faktörler

Başta gelen ekonomik neden ise, gelir dağılımındaki adaletsizliktir. Batman da GSMH 1157 USD gibi oldukça düşük bir orandadır. İşsizlik oranı ise oldukça yüksektir. İntihar eden ve intihar girişiminde bulunanların yoksul ailelerden geldiği ve gecekondularda yaşadığı gerçeği de bizi ekonomik faktörlerin çok önemli olduğu noktasına götürmüştür.

3- Kültürel Faktörler

İntiharlarda kültürel faktörlerin de etken olduğu görülmüştür. Özellikle Dünya örneklerinin tersine kadın intiharlarının yüksekliği Batman 'da "kadın olmanın" ne demek olduğunun irdelenmesini zorunlu kılmaktadır. Ataerkil toplum yapısının bir uzantısı olarak kadın ikinci sınıf vatandaş konumundadır. 14-44 yaş grubundaki kadınların okuma-yazma oranı %40 dır. Kız çocuklar okula gönderilmemekte, ekonomik dayatmaların da bir sonucu olarak, erkek çocuk tercih edilmektedir. Erken yaşta yapılan ve dini nikaha dayalı evlilikler yaygındır. Çoğu zaman kadın için bir güvence olan resmi nikah yapılmamaktadır. Akraba evlilikleri yaygın olup, kuma ve berdel uygulamaları sürmektedir. Yapılan evliliklerde baba tek başına karar vermekte, evlenecek kızın görüşü dahi sorulmamaktadır. Diğer yandan kitle iletişim araçları ile sunulan zengin, gösterişli, sınırsız aşk, lüks ev ve arabalar ile çelişen kendi gerçeklerini tolere edemeyen genç kızlar; diğer yandan kadına atfedilen değer, yargı ve tutumlara bağlı olarak kadının bekareti ve bunu ailenin erkeklerine teslim eden geleneksel bir toplumsal yapı mevcuttur. Tüm bu faktörlerin de, intihar edenlerin neden daha çok kadınlar olduğu gerçeğine cevap verebileceği düşünülmektedir.

4- Psikolojik Faktörler

İntiharların nedenleri arasında bireyin daha önce psikiyatrik tedavi görmesi de bulunmaktadır. Ayrıca, İntiharı etkileyen faktörler arasında gösterilen, yakınlardan birinin ölümü veya intihar etmesi bulgusu da bu çalışmada da bulunmuştur. Ailelerin ortalama çocuk sayısı göz önüne alındığında ailelerin çocuklarına yeterince sevgi vermesi mümkün görünmemektedir. Bazı araştırmalar, böyle sevgisiz ortamlarda büyüyen çocukları, istenmedikleri duygusuna kapılmalarına bağlı olarak intihara kalkışabildiklerini göstermiştir.

Kitle iletişim araçları aracılığıyla gelen yoğun mesajlardan etkilenme sonucu karamsarlığa kapılarak intihar etme davranışı gözlemlenmektedir. Yüksek bir yerden kendini atarak intihar etme olayları, kişinin kırgınlığının bir ifadesi olabileceği gibi, silik ve değersiz kalmış varlıklarına insanların dikkatini çekme davranışı da olabilir. Yine, sınav ya da okuldaki başarısızlık intihar davranışını etkilemektedir. Kişinin saldırgan bir kişiliğe sahip olması da kendine zarar vermesini etkileyebilmektedir.

Yapılan çalışmalar toplumların ortak bir amaç etrafında toplandığı dönemlerde intiharın azaldığını, aksi halde arttığını göstermektedir. Batman ciddi bir terör ortamından yeni çıkmıştır. Bu durumda intiharların artması olağandır. Yine araştırma bulguları özellikle kırsal bölgelerden göç alan yerleşim yerlerinde intiharın artabileceği göstermektedir. Batman da oldukça fazla göç alan bir yerleşim yeridir.

Konuya ilişkin olarak Bakanlığımıza bağlı Kadının Statüsü Genel Müdürlüğünce verilen cevaba göre;

Töre-namus adına işlenen cinayetler başta olmak üzere, kadına yönelik her türlü şiddetin önlenmesi, şiddete maruz kalanlara koruma sağlanması amacıyla hükümetimiz tarafından gerekli tüm yasal ve idari tedbirler alınmış, topyekün bir mücadele başlatılmıştır. Bu çok boyutlu sorunla mücadelede, ihtiyaç duyulan toplumsal zihniyet dönüşümünün sağlanması için büyük bir kararlılıkla başta Bakanlığımıza bağlı Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü olmak üzere, ilgili tüm taraflarca çeşitli projeler, kampanyalar yürütülmekte, duyarlılık ve farkındalık yaratılmasına dönük çalışmalar gerçekleştirilmektedir.

Kadına yönelik şiddetle daha etkin ve etkili bir mücadele yürütülebilmesi, politika ve programlar oluşturulabilmesinde ulusal düzeyde bilgi ve veriye sahip olmak yaşamsal öneme sahiptir. Bu gerçekten hareketle, söz konusu veri ihtiyacını karşılamak amacı ile "Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması", Kadının Statüsü Genel Müdürlüğünce, Avrupa Birliğinin mali desteği, Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsünün teknik desteği ile yürütülmüştür.

Söz konusu Araştırma dünyada yürütülmüş en kapsamlı araştırmalar arasında yer almakta olup, sonuçları TÜİK "Resmi İstatistik Programı" kapsamında resmi veri olarak değerlendirilmektedir. Sonuçları 2009 yılında kamuoyuna sunulan Araştırma spesifik olarak intihar vakalarını kapsamamakla birlikte, kadına yönelik aile içi şiddetin yaygınlığı, nedenleri ve sonuçlarının belirlenebilmesinde büyük önem arz etmektedir.

Araştırma sonuçlarına göre; eşleri veya birlikte oldukları kişi/kişiler tarafından fiziksel veya cinsel şiddet yaşamış kadınların yüzde 33'ü yaşamlarının herhangi bir döneminde intihar etmeyi düşündüğünü; yüzde 12'si ise intihara teşebbüs ettiklerini belirtmişlerdir. Fiziksel veya cinsel şiddet yaşamamış kadınlar için bu oranlar sırasıyla yüzde 11 ve yüzde 3'tür. Bu bulgular, fiziksel veya cinsel şiddete maruz kalan kadınların, şiddete maruz kalan kadınlara göre 4 kat daha fazla intihara teşebbüs ettiğini göstermektedir.

Fiziksel veya cinsel şiddete maruz kalan ve 15-24 yaş aralığında bulunan kadınların yüzde 46,3'ü hayatına son vermeyi düşünmektedir. Bu kadınlar içinde hayatına son vermeyi denemiş olanların oranı ise yüzde 22,2'dir. Bu oranlar 25-34 yaş aralığında bulunan kadınlar açısından sırasıyla yüzde 36,9 ve 14,3; 35-44 yaş aralığında bulunan kadınlar açısından yüzde 30,1 ve 9,7; 45-59 yaş aralığında bulunan kadınlar açısından ise yüzde 29,1 ve yüzde 8'dir.

Fiziksel veya cinsel şiddete maruz kalma nedeni ile hayatına son vermeyi düşünmüş ya da denemiş kadınlara ilişkin verilere "eğitim düzeyi" bağlamında bakıldığında birinci sırada yüzde 36,8'lik oranla ilköğretim ikinci kademeyi tamamlamış kadınların yer aldığı görülmektedir. Bu kadınlar içinde hayatına son vermeyi denemiş olanların oranı ise yüzde 16,8'dir. İkinci sırada ise yüzde 36,8 ile lise ve üzeri eğitim düzeyine sahip kadınlar bulunmaktadır. Lise ve üzeri eğitim düzeyine sahip bu kadınların yüzde 13,5'i hayatına son

vermeyi denemiştir. Eğitimi olmayan-ilköğretim birinci kademeyi tamamlamamış kadınlar ise yüzde 34'lük oranla üçüncü sırada yer almaktadır. Bu kadınlar içinde hayatına son vermeyi deneyenlerin oranı yüzde 10,8'dir. İlköğretim birinci kademeyi tamamlamış kadınlar içinde hayatına son vermeyi denemiş olanlar ise yüzde 31,4'lük oranla sonuncu sırada bulunmaktadır. Bu kadınlar içinde hayatına son vermeyi deneyenlerin oranı da yüzde 11,4'tür. Fiziksel veya cinsel şiddet nedeni ile hayatına son vermeyi düşünme-deneme yüzdelerinin tüm eğitim düzeyleri açısından birbirine bu denli yakın olması dikkat çekmektedir.

Konuya ilişkin verilere refah düzeyi açısından bakıldığında da refah düzeyleri ve hayata son verme düşüncesi arasında büyük farklılıklar olmadığı görülmektedir. Bu bağlamda, düşük refah düzeyindeki kadınların yüzde 34,4'ü maruz kaldığı şiddet nedeni ile hayatına son vermeyi düşünmüş, bunların yüzde 12,4'ü de hayatına son vermeyi denemiştir. Yüksek refah düzeyindeki kadınların yüzde 32,7'si hayatına son vermeyi düşünüp, yüzde 9,3'ü bunu denerken; orta refah düzeyindeki kadınların yüzde 32,2'si hayatına son vermeyi düşünmüş, bu kadınların da yüzde 12,3'ü de hayatına son vermeyi denemiştir.

Kadına yönelik şiddetin sonlandırılması uzun soluklu bir mücadeleyi gerektirmektedir. Bu anlamda, Bakanlığımıza bağlı Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü başta olmak üzere ilgili tüm taraflarca konuya ilişkin çalışmalar kararlılıkla yürütülmektedir.

Bu çalışmalar dışında, ruhsal bozukluklara bağlı olarak ortaya çıkan ve çoğunlukla şiddet mağduru kadınlar arasında da görülen intihar vakalarını önlemeye ilişkin olarak sağlık kuruluşlarınca da gerekli tedbirler alınmaktadır. Bu doğrultuda, önleme çalışmalarının bir ayağını, "Acil Serviste İntihar Girişimlerine Psikososyal Destek ve Krize Müdahale Programı" oluşturmaktadır. Bu kapsamda, 49 ilde hastanelerin acil servislerinde oluşturulan "Psikososyal Destek ve Krize Müdahale Birimleri"nde:

- İntihar riski taşıyan ve intihar girişiminde bulunan hastalar ile diğer kriz durumlarından,
- Aile içi şiddet, kayıplar (sevilen birinin kaybı, statü kaybı, sağlığın kaybedilmesi – ölümcül hastalığa yakalanma, organ kaybı-, boşanma, iflas v.b.),
- Aile içi sorunlar,
- İletişim sorunları,
- Ekonomik sorunlar,
- Okul, sınav ve gelişimsel dönemlerle ilgili kriz durumları,
- Alkol ve madde bağımlılığı, ruhsal hastalıklarda kriz durumları,
- Karşı cinsle sorunlar ve cinsel sorunların yol açtığı kriz durumları,
- İstismar olguları,
- İnsan eliyle ya da çeşitli doğal yollarla gelişen zorlu yaşam koşulları (göç, trafik kazaları, sınav kaygısı, yangın, deprem, sel) alanlarında psikososyal destek hizmetleri sağlanmaktadır.

Ayrıca, Başbakanlık Güneydoğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresine bağlı 30 adet Çok Amaçlı Toplum Merkezi (ÇATOM) bölgede eğitim, yönlendirme, meslek edindirme vb. konularda kadınlara hizmet sunmaktadır. ÇATOM'ların temel amacı, kadınların kamusal alana daha fazla katılımlarını ve kamusal hizmetlerden daha fazla yararlanmalarını sağlamak; kadın istihdamını ve kadın girişimciliğini artırmak; kadını güçlendirerek fırsat eşitliğinin sağlanmasına katkıda bulunmak/cinsiyet dengeli kalkınma sürecini başlatmak ve kadınların toplumsal hayatın her alanına eşit şekilde katılmalarını sağlamaktır.

ÇATOM'ların yanısıra Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü bünyesinde de sosyal hizmet proje destekleri kapsamında, kadınların sosyal hayata katılımının sağlanmasına, kadınların eğitim, istihdam gibi alanlarda desteklenmesine yönelik çalışmalar yürütülmekte, diğer kurum-kuruluşlarca yürütülen çalışmalara da destek verilmektedir. SHÇEK' e bağlı 40 adet "Aile Danışma Merkezi" ve 80 adet "Toplum

Merkezi”nde de kadınların toplumsal hayata katılmalarını kolaylaştırmak; kadınların ekonomik, sosyal, psikolojik sorunlarıyla mücadelelerinde onlara destek vermek amacıyla çalışmalar yürütülmektedir.

Kadının güçlendirilmesi ve kadına yönelik şiddetle mücadelede nitelikli ve sürekli bir eğitim büyük önem arz etmektedir. Özellikle kadınlar ve kız çocuklarının eğitim fırsatlarından eşit şekilde yararlanabilmeleri bu anlamda önemlidir. Bu doğrultuda son yıllarda eğitim konusunda büyük bir duyarlılık oluşmuş ve bu duyarlılık ulusal kampanyalara dönüşmüştür.

Milli Eğitim Bakanlığı tarafından kız öğrencilerin ağırlıklı olarak okula devam etmedikleri Güneydoğu ve Doğu Anadolu Bölgelerinde, YİBO’ların sayısı ve bu okullardaki kız öğrenci kontenjanı artırılmıştır. Sosyal Riski Azaltma Projesi (SRAP) kapsamında yürütülen Şartlı Nakit Transferi uygulaması ile nüfusun en muhtaç kesimine dahil olan ailelerin çocuklarının temel eğitim hizmetlerine tam olarak erişimini hedef alan bir sosyal yardım ağı oluşturmak amacıyla Türkiye’nin her köşesinde karşılıksız eğitim yardımları yapılmaktadır. Doğrudan anneye yapılan söz konusu yardımlar kapsamında pozitif ayrımcılık yapılarak temel eğitime ve ortaöğretimde devam eden kız öğrencilere verilen yardım miktarları daha yüksek tutulmuştur. “Ulusal Eğitime Destek”, “Haydi Kızlar Okula”, “Kardelenler-Çağdaş Türkiye’nin Çağdaş Kızları” ve “Baba Beni Okula Gönder”, “Ana Kız Okuldayız Okuma - Yazma” Kampanyaları ise kız çocuklarının okullaşma oranında önemli artışlar sağlanmasına büyük katkı sağlamıştır.

TÜİK verilerine göre, 2002-2008 yılları arasında intihar eden kişilerin cinsiyete göre ayrıştırılmış verileri aşağıda belirtilmiştir:

Yıl	İntihar eden kişi sayısı	Erkek	Kadın
2002	2301	1392	909
2003	2705	1574	1131
2004	2707	1681	1026
2005	2703	1740	963
2006	2829	1782	1047
2007	2793	1808	985
2008	2816	1924	892

Konuya ilişkin olarak Bakanlığımıza bağlı Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğünce verilen cevaba göre;

Çocuk ve kadınlara yönelik şiddet hareketleriyle töre ve namus cinayetlerinin önlenmesi için tüm illerimizde yapılacak çalışmalar geniş katılımı olarak belirlenmekte ve uygulanmaktadır. Bu kapsamda Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğümüzden alınan raporda Muş ilinde de Sosyal Hizmetlerden sorumlu Vali Yardımcısının başkanlığında alınacak tedbirleri belirlemek ve yapılan çalışmaların sonuçlarını tartışmak üzere ilgili kurum temsilcilerinin katılımı ile düzenli toplantılar yapılmakta olduğu, intihara teşebbüs ve intihar vakalarının önlenmesi amacıyla vaka sebeplerinin tespiti için istatistiki verilere ulaşılması kararı alındığı bildirilmiştir. Ayrıca yine aynı raporda Yetiştirme Yurdunda görevli Psikologun Valilik oluruyla intihar ve intihara teşebbüs vakalarının aileleriyle çalışmalar yapmak üzere görevlendirildiği ve çalışmalarına başladığı bildirilmektedir.

Saygılarımla.

Selma Aliye KAVAF
Devlet Bakanı